HOSPODÁŘSKÉ NOVINY
SPECIÁLNÍ PŘÍLOHA

STÁRNOUCÍ ČESKO

V důchodovém věku
Jsou zkušení a nepřeběhnou ke konkurenci. Penzisti jako skvělí mentoři předávají know-how mladším kolegům.

Zahraniční pracovníci
Stát by měl odstranit bariéry pro vstup cizinců do zdravotnictví a uznat jim vzdělání ze zahraničí, říká ekonom Filip Pertold.

Rozhovor

Jitka Vlková
jitka.vlkova@economia.cz

První, kdo ucítí nápor stárnoucí populace, budou rodiny seniorů

Zásadní problém pro stárnoucí Česko je podle ekonoma Filipa Pertolda z akademického pracoviště CERGE-EI a poradce ministerstva práce a sociálních věcí to, že se o nemohoucí seniory nebude mít kdo starat. „Klíčové bude dostat na trh práce dostatek pracovníků v sociální a zdravotní oblasti," říká. Jejich práce podle něj musí být nejen správně ohodnocená, ale také zorganizovaná tak, aby lidé v profesi, která je spojená s velkým psychickým a emočním tlakem, vydrželi pracovat dlouhodobě. Na sociální služby budou muset lidé víc vydávat z vlastní kapsy.

V souvislosti se stárnutím populace se mluví o tom, že hrozí kolaps sociálního či zdravotního systému. Co si pod tím představit?
Není to akciový trh, který by kolaboval ze dne na den, neuvidíme to v přímém přenosu na obrazovce televize. Velká část sociální péče se řeší uvnitř rodiny, takže nejprve rodiny pocítí větší zátěž. Při odchodu nejsilnější generace narozené koncem 60. a v 70. letech do důchodu pak začne být vidět nedostatek personálu v sociálních a zdravotních službách. To bude vytvářet tlak na systém, aby se optimalizoval, aby služby živelně nezanikaly.

Kdy k tomu dojde?
Ve třicátých letech. Někteří lidé půjdou do důchodu dřív, i když byly předčasné důchody znevýhodněny. To se týká i pečovatelského personálu, a navíc jistě bude velký tlak zařadit sociální pracovníky do skupiny náročných profesí s nárokem na dřívější nezkrácený důchod. Zatím tam nespadají.

Co by tedy vládní politici měli dělat, aby byl systém udržitelný?
Je třeba smysluplněji nastavit síť sociálních a zdravotních služeb a vyřešit rozpory a neefektivnosti tam, kde překrývá působnost ministerstva práce a zdravotnictví. Co se týče zdravotnictví, tak velké rezervy jsou v digitalizaci, v počtu lékařů – máme velký počet nemocnic a každá má své lékaře. Obecně veřejný sektor zaostává v oblasti řízení lidských zdrojů – měl by umožnit pracovníkům v těchto službách dělat na částečný úvazek a zjednodušovat jim těžkou práci, aby mohli odcházet z trhu práce postupně – čerpat důchod a u toho pracovat. Starat se o to, aby tahle práce nebyla podfinancovaná a zmírnil se psychický tlak.

Těžko můžeme spoléhat na pečovatelky a sestry pracující při důchodu. Navíc lidí v této profesi bude zapotřebí větší množství než dosud. Kdo bude pracovat v tomto sektoru?
Ano, budeme potřebovat mladší lidi, například imigranty. Těch už ve zdravotnictví pracuje hodně, ale ne na kvalifikovaných pozicích. Stát by měl odstranit bariéry pro vstup zahraničních pracovníků do služeb ve zdravotnictví – uznat jim vzdělání ze zahraničí, zajistit jim jazykové kurzy. Část pracovní síly by se pak vzhledem k automatizaci a digitalizaci v průmyslu mohla přirozeně přesunout právě do sociálních služeb, stát jim v rámci aktivní politiky zaměstnanosti poskytne rekvalifikaci. Mladší demografické ročníky budou slabší a nelze čekat, že si masivně budou volit profese v sociální a zdravotní oblasti.

Kromě personálu budou zřejmě chybět také institucionální kapacity – domovy pro seniory, zdravotnická zařízení se budou muset více soustředit na léčbu potíží spojených s vyšším věkem, na hospitalizaci seniorů. Jak velký to podle vás bude problém?
Kapacity pro institucionální péči chybí už teď, v domovech seniorů jsou dlouhé čekací doby, na druhou stranu část nemocnic slouží pro dlouhodobou péči. Obecně kapacity chybět budou, a tak bude větší tlak na domácí péči, což ale bude vytvářet nepřiměřený tlak na rodiny a domácnosti. Pro rodiny by tu měly být dostatečné a dostupné odlehčovací služby, za to jsou zodpovědné hlavně obce. Institucionální péče je hodně drahá, nemocnice často suplují sociální péči. Pro vznik nových domovů pro seniory bude potřeba soukromých i veřejných investic.

Premiér spolu s ministrem práce a ministrem financí v prosinci podepsali memorandum o spolupráci s Českou asociací pojišťoven ohledně výstavby nových domovů seniorů. Pojišťovny se zavázaly, že do nich budou investovat ze svých rezervních fondů. Vyřeší to převis poptávky po těchto službách?
Soukromý kapitál vidí příležitost a je ochoten do těchto investic jít. Systém sociálních služeb ale musí fungovat jako celek, aby to bylo finančně dostupné a neřešilo to situaci jen u vysokopříjmových domácností. Ty si dražší péči v soukromých zařízeních mohou dovolit.

Kde by podle vás měl stát na oblast péče o rostoucí populaci seniorů hledat peníze?
Lidé na to budou muset přispívat víc z vlastních kapes, případně se to bude hradit z vyššího pojistného, z jiných daní. Rodiny samy budou muset vydávat víc peněz za sociální služby. U důchodového systému můžeme jeho dlouhodobou udržitelnost částečně řešit delšími kariérami – tedy že lidé pracují déle, odvádějí déle pojistné a do penze nastupují později. Ve financování systému sociálních služeb tohle udělat nejde. Zdravotní prevence by pak měla být jedna z priorit každé vlády, to umožňuje následně ušetřit na zdravotních a sociálních službách. Pro lidi v terminální fázi života se ale výdajům nevyhneme.

Na ministerstvu práce opakovaně analyzují německý model pro povinné pojištění dlouhodobé péče. Jde o myšlenku vedle současného zdravotního a sociálního pojištění zavést ještě další typ pojištění. Je to řešení?
Není to nic jiného než zvyšování daní z práce. Čím víc budeme práci zatěžovat, tím se legálnímu zaměstnávání budou lidé a firmy víc vyhýbat. Byl bych raději, kdyby náš daňový systém směřoval víc k majetkovým daním a víc se zdaňovaly negativní externality jako ničení přírody nebo nezdravý životní styl.

Lidé, kteří ztrácejí soběstačnost, mají k dispozici dávku příspěvek na péči. Plní svůj účel? Mluví se o tom, že ho příjemci často dávají příbuzným bez vazby na pomoc, místo aby si za něj nakoupili profesionální sociální služby. To pak v důsledku brání vzniku široce dostupné sítě těchto služeb.
Využití příspěvku není podmíněno čerpáním těch služeb, je na příjemci, jak si péči zajistí. Hodně to podporuje péči v rodině a nedostatečně motivuje k nakupování služeb. Péče o blízkého je citlivá záležitost, není to jen o ekonomickém rozhodování, vstupují do toho vztahy uvnitř rodiny. Reálně nevíme nic o tom, jak peníze putují k pečujícímu. Platit za služby někomu v rodině je citlivá věc, není to standardní transakce. Současné nastavení příspěvku posiluje tradiční rozdělení rolí, kdy primárně ženy se cítí za péči uvnitř rodiny zodpovědné. Dovedu si představit, že by se ženám mohlo víc odlehčit, kdyby byl příspěvek víc navázaný na nákup těch služeb a ty byly i více dostupné. Žádná změna ale není na stole.

Stát by měl odstranit bariéry pro vstup zahraničních pracovníků do služeb ve zdravotnictví, uznat jim vzdělání ze zahraničí, zajistit jim jazykové kurzy.

Mladší ročníky budou slabší a nelze očekávat, že si budou masivně volit profese v sociální a zdravotní oblasti.

Ulehčit práci, ulevit od stresu. *Podle ekonoma Filipa Pertolda existují rezervy v tom, jak udržet nedostatkové pracovníky v sociálních a zdravotních službách.* **Foto: Lukáš Oujeský**

Příloha: Stárnoucí Česko
• **Ředitel speciálních projektů** Aleš Mohout • **Editor** Ján Chovanec • **Grafika a zlom** Vizuální studio Economia • **Obchod a inzerce** Daniel Hort (daniel.hort@economia.cz)

Česko stárne a bude potřeba navyšovat lůžka v domovech pro seniory

Nové domovy otevírá i společnost Senlife, plánuje další expanzi

Česká republika stárne, rodí se čím dál méně dětí a s tím souvisejí problémy stárnoucí populace, a to včetně nedostatku kapacit v domovech pro seniory. Zatímco počet obyvatel nad 65 let neustále roste, dětí se rodí méně a nabídka odpovídající péče stagnuje. Podle dostupných údajů chybí v Česku desítky tisíc lůžek.

Demografické trendy ukazují, že do roku 2050 budou v Česku žít téměř tři miliony seniorů, což představuje více než třetinu populace. Již nyní je patrné, že **poptávka po kvalitní péči převyšuje nabídku** a čekací doby na umístění do domova se v některých regionech prodlužují na několik let.

„Chceme reagovat na kritický nedostatek míst v domovech pro seniory a nabídnout moderní, důstojné a komfortní prostředí, které reflektuje skutečné potřeby seniorů,“ *říká spoluzakladatel Senlife Lukáš Drásta*

Domov Zámek Chodová Planá

Zhruba před tři čtvrtě rokem začala rekonstrukce zámku v Chodové Plané s vizí přebudování na do-mov pro seniory. Ten bude s kapacitou 107 lůžek otevřen **v červenci letošního roku** a nabídne nepřetržitou aktivizační, fyzioterapeutickou i zdravotní péči. Právě proto je vhodný pro seniory se sníženou soběstačností.

„V Chodové Plané jsme se pustili do rekonstrukce zámku, kde chceme vytvořit místo, které bude pro naše klienty skutečným domovem. Není to jen místo, kde senioři tráví stáří, ale prostředí, které jim umožňuje žít plnohodnotný a aktivní život. Už teď se těšíme, až budeme moci přivítat nejen nové obyvatele, ale také nové kolegy, kteří se k nám připojí,“ *zdůrazňuje Tomáš Eckschlager*

„Součástí areálu bude i kavárna otevřena pro veřejnost. Celý objekt díky tomu bude postaven na principu tzv. dánského modelu,“ komentuje výstavbu i hlavní architektka projektu Tereza Franková. Vnitřní prostory jsou samozřejmě kompletně bezbariérové.

Domov Dobrá Voda

Dalším projektem, do kterého se vrhli spolumajitelé společnosti Senlife Lukáš Drásta a Tomáš Eckschlager je přestavba dřívějších věhlasných Lázní Dobrá Voda na domov pro seniory. **Areál se nachází pouhých 45 minut od Prahy** a nabídne 104 lůžek. Otevřen bude ke konci letošního roku.

Jsme tu pro vás

Hledá váš blízký nový domov? Chcete se přidat do našeho týmu a dělat našim klientům hezčí dny? Nebo máte nějaké jiné otázky?

Ozvěte se nám

www.senlife.cz
poptavka@senlife.cz
+420 910 929 006

Senlife

HN064385

Domov třetího věku

Důstojné stáří s respektem a láskou

Centrum zdravotních a sociálních služeb je jedním z nejmodernějších zařízení poskytující zdravotní a sociální péči. Cílem našeho zařízení je všestranná péče a nabízíme tak služby širokému spektru klientů. Naše centrum disponuje kapacitou celkem 110 lůžek, z toho 55 zdravotních lůžek dlouhodobé ošetřovatelské péče a 55 sociálních lůžek (43 lůžek Domova pro seniory a 12 lůžek Domova se zvláštním režimem). Nacházíme se v klidném a příjemném prostředí na okraji Městské části Prahy 13.

Poskytujeme:

- jedno a dvoulůžkové pokoje s vlastním sociálním zařízením
- kvalitní odbornou péči v oblasti medicíny, rehabilitace a ošetřovatelství
- tým profesionálních a nadšených lidí s cílem pečovat o klienta, který je centrem našeho zájmu
- vytváříme příjemné rodinné prostředí

Do našeho týmu přijmeme nové kolegy na pozici:

- Všeobecná/praktická sestra
- Lékař/ka
- Fyzioterapeut/ka

Více informací najdete zde:

Domov třetího věku
Centrum zdravotních a sociálních služeb

www.dtvcentrum.cz

HN064394

▸ **Demografický trend**

Lidí ubývá, budou chybět nejen sestry a pečovatelé. A Česko zatím nemá účinná opatření, jak to vyřešit

Markéta Hronová
marketa.hronova@economia.cz

Počet seniorů v populaci rychle poroste. Teď jich v Česku žije více než 2,2 milionu, do konce 50. let se ale jejich počet vyšplhá na tři a čtvrt milionu a nejpočetnější skupinou obyvatel se stanou sedmdesátníci. Stárnutí populace na jednu stranu ukazuje, že jsme vyspělá společnost, protože stejný trend nastává i v ostatních západních zemích, na stranu druhou jsou s tím spojené problémy – a to nejen důchodová reforma. U řady z nich přitom státu chybí účinný plán, jak je vyřešit.

Jednou z palčivých otázek je stárnutí lékařů, ale i dalších zdravotnických profesí, kvůli kterému v následujících letech hrozí jejich nedostatek.

~ Dožíváme se vyššího věku a přibývá mladých párů, které početí odkládají nebo děti nechtějí vůbec.

Ministerstvo zdravotnictví v únoru proto ve spolupráci s resortem školství připravilo vládní program. Ten zajistí navýšení kapacit vzdělávacích oborů pro nelékařské zdravotnické profese na vysokých školách minimálně o 20 procent. „Školy dostanou už letos více prostředků na přípravu rozšířených přijímacích řízení a dlouhodobé financování programu na dvanáct let," uvedl ministr zdravotnictví Vlastimil Válek.

Potřeba ale budou také pečovatelé a sociální pracovníci – věková struktura zaměstnanců v sociálních službách se blíží k 50 rokům – a také domovy, kde se o seniory budou starat.

Chybět má (nad předpokládaný růst kapacity dosavadním tempem) 15 tisíc lůžek, 16 tisíc pracovníků v sociálních službách a 70 miliard korun na zajištění nezbytného chodu zařízení, která pečují o seniory. Tomáš Wiedermann z vedení společnosti BCG upozorňuje na to, že Česko dosud nezvolilo žádnou adekvátní strategii řešící tento problém.

Méně dětí, více problémů

Stárnutí a ubývání populace způsobuje nejen to, že se dožíváme vyššího věku, ale také fakt, že přibývá mladých párů, které odkládají početí potomka nebo děti vůbec nechtějí.

Loni se v Česku narodilo jen 84 tisíc dětí, ještě před pěti lety bylo novorozenců o 30 tisíc více. V budoucnu to nemá být jinak, nyní se jedné ženě v průměru rodí 1,45 dítěte, do budoucna ve své projekci Český statistický úřad plodnost odhaduje na 1,5 dítěte. Což na udržení současné jedenáctimilionové populace a ani na udržení věkového průměru na 43 letech nestačí.

Dle řady studií a výzkumů se mladí lidé obávají, že by jim výchova dětí bránila v jejich oblíbených činnostech. Chtějí se raději vzdělávat, budovat kariéru či cestovat než pečovat o dítě. Kromě toho stále přetrvává i nejistota ohledně bydlení, které je stále dražší a méně dostupné, mění se geopolitická situace, globální oteplování postupuje nad očekávání rychle.

Z bytové krize by mladé mohlo dostat uvolnění nemovitostí, které v současné době vlastní senioři. Společnost Flat Zone nedávno spočítala, že lidé starší 70 let vlastní přes 367 tisíc bytů a takřka půl milionu rodinných domů. Pokud by se v dohledné době dostaly na trh, může to v některých lokalitách vést k poklesu cen.

Jak na vyšší porodnost? *Loni se v Česku narodilo jen 84 tisíc dětí, před pěti lety bylo novorozenců o 30 tisíc více. Vládní koalice vidí možné řešení v daňových úlevách nebo dostupnějších hypotékách. Návrh zatím ale nepředložila.* **Foto: Shutterstock**

Stát prozatím nepomáhá

Přesvědčit mladé, aby měli děti, se zatím příliš nedaří. Současná vládní koalice jako možné řešení, které ovšem doposud nepředložila, vidí daňové úlevy pro mladé rodiny, dostupnější hypotéky a celkově aktivnější politiky vlády směrem k levnějšímu bydlení. Uplatňovat tento přístup v praxi se jim ale zatím příliš nedaří. Naposledy například v lednu přes Senát neprošlo takzvané hlídačkovné, které mělo přispívat studujícím s malými dětmi na hlídání třeba během přednášek nebo zkoušek.

Stát by se měl také snažit co nejvíc podporovat prevenci a zdravý životní styl obyvatel, aby prodloužil dobu, kterou senioři prožijí ve zdraví. V porovnání s jinými západními zeměmi na tom Česko není moc dobře. Statistiky udávají, že téměř polovinu všech úmrtí v Česku v roce 2019 lze připsat rizikovým faktorům chování – hlavně špatné stravě (23 procent všech úmrtí), kouření (20 procent) a konzumaci alkoholu (6 procent). Stát by se měl zaměřit na vzdělávání obyvatelstva a informační kampaň.

Posledním způsobem, jak se s nepříznivým demografickým trendem vyrovnat, je spolehnout se na migraci. Podle OSN v roce 2020 představovali mezinárodní migranti téměř 19 procent lidí v produktivním věku obyvatelstva zemí s vysokými příjmy.

Inzerce

Komunitní bydlení pro seniory – Rezidence RoSa nabízí bezpečný domov v soukromí už 10 let!

3 otázky na zakladatelku Annu Ježkovou

Rezidence RoSa v Praze a Liberci nabízí důstojné stáří v soukromí, ale s pocitem bezpečí. Cílem konceptu unikátních domů pro seniory je co nejdelší život prožitý kvalitně a co nejvíc samostatně. Obyvatelé mají v RoSe svoje byty a mohou se účastnit různých programů Centra RoSa.

Hodně se hovoří o důstojném stáří, jak si ho představit?
Já si představuji své důstojné stáří založené na dobrých vztazích s okolím, na bezpečném prostředí a možnosti využití flexibilních služeb dle potřeb, které v daném momentu budou aktuální. Kromě důchodové reformy, nám tu chybí také aktivnější zapojení osob starších 65 let do veřejného rozhodování. Všichni stárneme, je tedy třeba se zabývat tím, jak nejlépe přebírat znalosti od starší generace.

Jak vypadá život seniorů v Rezidenci RoSa?
V RoSe najdete různé klienty, někteří jsou více společenští, jiní zůstávají v soukromí svých bytů. Náš koncept je otevřený všem. Snažíme se k nim přistupovat maximálně individuálně a dle potřeb v daný moment. Snažíme se plnit také sny! Už jsme vydali našim klientům knihy, jiní preferují jazykové kurzy či jógu na židlích, koncerty známých osobností, nebo jsme pomohli klientovi, aby vedl kurzy malování v 90 letech! V základních službách má RoSa 24hodinovou recepci, pohotovostního asistenta a další služby tak, aby mohl být každý obyvatel maximálně samostatný, ale vždy s pomocí na dosah.

RoSa je privátní zařízení, daří se seniorům ji financovat?
Ano i třeba z toho, že pronajímají nebo prodali svoje nemovitosti a z toho nájem a služby hradí. Některým pomáhá rodina. Dnešní senioři jsou určitě jiní než před deseti lety. Jsou náročnější na kvalitu služeb a více se zapojují. Dlouhověkost je trend, který se díky Bohu objevuje i u nás. Už i mezi našimi klienty jsou více jak 100 letí, kteří jsou psychicky i fyzicky zdatní, a to je velmi motivující zažít.

REZIDENCE RoSa

HN064408

POBYTOVÉ SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Zařízení, poskytující speciální péči. Amfion sanatorium v Mělníku.

Pobytové sociální služby pro seniory zahrnují různá zařízení, která poskytují dlouhodobou nebo krátkodobou péči seniorům, kteří již nemohou z různých důvodů žít samostatně. Tyto služby nabízejí ubytování, stravu, zdravotní péči a sociální podporu. Specifickým zařízením je DZR – Domov se zvláštním režimem. Jsou to pobytová sociální zařízení určená pro seniory a osoby se specifickými potřebami, zejména ty, které trpí demencí, Alzheimerovou chorobou nebo jinými duševními poruchami.

Alzheimer centrum – specializovaná péče.
Jsou to zařízení poskytující odbornou péči lidem s Alzheimerovou chorobou a jinými typy demence. Tato centra se zaměřují na zajištění bezpečného prostředí, individuální péče a zachování kvality života pacienta.

Zařízením, poskytující speciální péči je Amfion sanatorium.
Posláním Amfion sanatoria je podpora samostatnosti, soběstačnosti a prosazování vlastních potřeb uživatelů na základě poznání jejich individuálních potřeb a možností. V našem domově se naši klienti cítí jako doma, a to díky přátelské rodinné atmosféře a péči, která přesahuje standardní potřeby. Každý den přinášíme klientům nové aktivity. Součástí našeho sanatoria je velká zahrada, která nabízí klidné prostředí pro odpočinek a setkávání s blízkými a rodinami.

HN064398

HN064428

Victor Hugo:
Čtyřicítka je stáří mládí a padesátka je mládí stáří

Ze všech možných zdrojů se dovídáme, že stárneme. Tedy nikoliv jen jako jedinci, ale jako populace – česká, evropská, světová…

Statistiky jsou poměrně výmluvné a těžko je obelstíme. Zvyšuje se počet lidí ve věku takzvaně neproduktivním a tudíž je menší procento těch produktivních. Jakkoliv tato slova mohou působit pejorativně vůči starší generaci, ukazují spíše to, že mladší a produktivní nechtějí přispět k populační rovnováze. Chybí zodpovědnost? Zkrátka nechtějí mít potomky, chtějí žít jinak, jednoduše, bez dětí, v tom horším případě proto, že děti prý představují velkou uhlíkovou stopu a přispívají tak k oteplení planety. Přehnaná zodpovědnost?

Čím však bude méně generací produktivních, kdo bude sanovat stále vyšší náklady nejen na důchody, ale i na zdravotní a sociální péči. A toto se bude právě dotýkat těch, kteří dnes ve svých dvaceti až třiceti letech rádi a zejména sami využívají všeho, co moderní život nabízí.

Vedou se diskuze o prodlužování odchodu do důchodu – 63, 65, 68? Ono asi o tohle úplně nejde. Problém se tím jen odsune.

Vzhledem k úrovni života i současné medicíny se lidský věk prodlužuje a na stáří se dnes už nepohlíží jako na nemoc.

V různých zemích napříč kontinenty se snaží s touto situací lépe pracovat. A snaží se navrhovat opatření, které by vedly alespoň ke zmírnění následků. Je nutné si totiž uvědomit, že problém není jen zdravotní, ale zejména sociální a ekonomický. Myslím, že na tomto poli by měly být podstatně aktivnější organizace jako OSN a WHO.

Nicméně stáří neznamená automaticky nemoce. Jen větší šanci onemocnět. Což souvisí s tím, že se dožíváme stále delšího věku. Proto máme více možností onemocnět chorobami, které byly v minulosti málo známé nebo dosud nepopsané.

A to je například Alzheimerova nemoc – neurodegenerativní postižení mozku. Projevuje se poruchou kognitivních funkcí. Tedy poruchou paměti, myšlení, jednání a nezřídka i poruchami chování. Zjednodušeně těmto příznakům říkáme demence.

Sanatorium Topas se už více než 30 let zabývá péčí o seniory s různými typy organických duševních poruch, zejména pak s těmi, které způsobují demenci. Jsme schopni poskytovat odbornou komplexní péči. Protože většinou lidé netrpí pouze jednou chorobou, ale současně dalšími závažnými komplikacemi. A tak se snažíme vše řešit na jednom místě ku prospěchu klientům.

Citátem jsem začal a také jiným zakončím, tento je Miloše Kopeckého:
Hloupé není stáří, ale ty hloupé řeči těch druhých o tom!

MUDr. Alexander Kučera
www.sanatorium-topas.cz

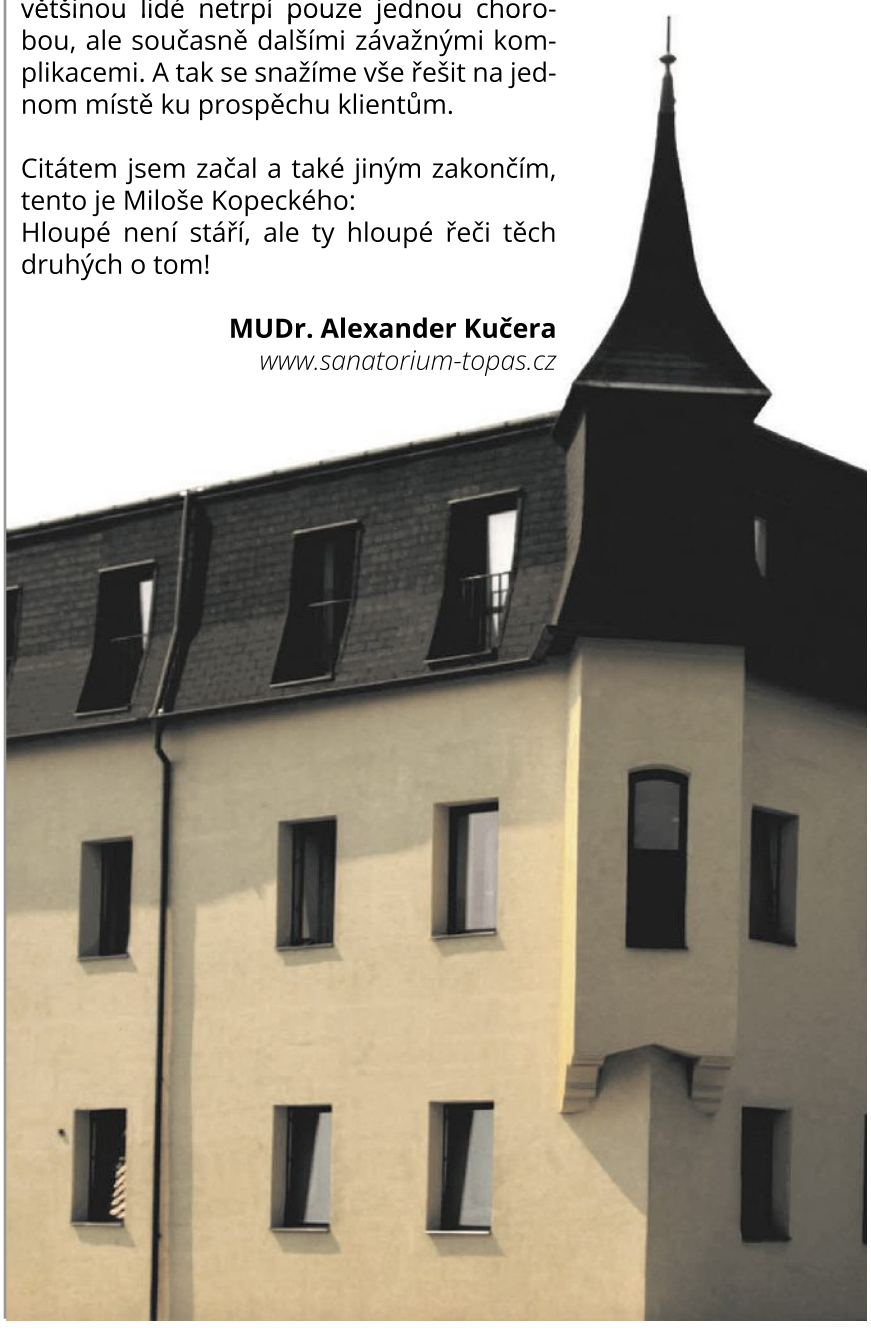

Senioři a trh práce

Kristýna Matějková
kristyna.matejkova@economia.cz

Je zkušený a nepřeběhne. Jak si vážit zaměstnanců v důchodovém věku

O kolo čtvrt milionu Čechů v důchodovém věku stále pracuje, většina dokonce na plný úvazek. A firmy by se je měly snažit udržet, co nejdéle to půjde. Vyplatí se jim to vzhledem ke stárnutí populace i přetrvávajícímu nedostatku kvalifikovaných sil na trhu práce. Co mohou penzisté přinést pracovnímu týmu a jak zajistit, že budou dále podávat dobré výkony?

„Většina českých seniorů při dosažení věku odchodu do důchodu svého zaměstnavatele opouští. V posledních letech se ale situace na českém pracovním trhu mění a zlepšuje. Za tímto trendem stojí postupný rostoucí zájem zaměstnavatelů o zkušené pracovníky," popisuje Petr Douda, mluvčí personálněporadenské společnosti Randstad Česká republika.

Stoupající zapojení seniorů do práce ukazují i oficiální čísla. Zatímco v roce 2022 pracovalo podle dat ministerstva práce a sociálních věcí 195 tisíc seniorů, začátkem letošního roku to bylo zhruba 270 tisíc. Většina z nich přitom pracuje na plný úvazek a zbytek na dohodu či jako živnostníci.

Do práce motivuje seniory i současný ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka (KDU-ČSL) změnami v rámci důchodové reformy, kterou poslanci schválili loni v listopadu. Ta jednak věk odchodu do penze nově stanovila na 67. rok a zavedla jeho prodlužování o měsíc ročně. Od letošního roku se ale také pracující důchodci dočkali zvýhodnění – nemusí platit sociální pojištění a ze mzdy jim tak zbude o 6,5 procenta více.

Pracovníci s vysokou kvalifikací

Statisticky přitom podle Doudy starobní důchodci pracují nejčastěji ve zdravotnictví, sociální péči a vzdělávání, ale také ve vědě a technických oborech. A není to náhoda. V těchto odvětvích se totiž nejvíce cení zkušenosti a vysoká kvalifikace. Ty jsou primární přidanou hodnotou zaměstnávání lidí v důchodovém věku, kteří často věnovali velkou část svého života zdokonalování se v jedné konkrétní profesi.

To má dále dvě hlavní výhody. Zaprvé, jak doplňuje Douda, se díky tomu daří lépe vyrovnávat nedostatek kvalifikovaných sil, s nímž se trh potýká poslední roky. Podle personální společnosti Manpower Group se už sedmým rokem přibližně dvěma třetinám českých firem nedaří najít vhodného kandidáta na některou volnou pozici.

A situace se v dohledné době nezlepší zejména z důvodu nevyhnutelného stárnutí populace. „Demografické prognózy naznačují, že podíl obyvatel starších 65 let vzroste do roku 2050 téměř na 30 procent české populace," doplňuje Douda.

Druhou výhodou udržení kvalifikovaných lidí v důchodovém věku v práci pak je, že mohou tuto svou kvalifikaci předávat dále. „V rámci mentorství a přenosem know-how pomáhají zaučovat mladší kolegy a předávat jim cenné znalosti, které ve škole nezískají," říká Douda. Samotná věková rozmanitost pracovních týmů, kterou přítomnost seniora podpoří, je pak další výhodou pro podnik.

Firmy si zároveň na starších pracovnících podle Doudy cení nízké fluktuace – zpravidla už v tomto věku nemají touhu odejít k jinému zaměstnavateli a celkově si budovat kariéru. Podniky tak mohou ušetřit nemalé náklady za případné zaškolování nových kolegů, kteří by odchozí do důchodu nahradili.

Toho si všímají například ve společnosti Konecta, která poskytuje zákaznický servis. „Starší zaměstnanci bývají loajálnější a mají odpovědný přístup k práci, což přispívá ke stabilitě týmu i vyšší kvalitě služeb," říká personální ředitelka firmy Lenka Volocká. Z její zkušenosti fungují dobře na pracovišti právě smíšené týmy, kde se potkávají starší pracovníci s těmi juniorními a mají možnost se od sebe vzájemně učit.

To správné prostředí

Jak ale doplňuje Terezie Šmídová z neziskové organizace Život 90, potýkají se senioři na pracovišti stále s řadou předsudků. „Ať už jsou to představy o jejich pracovní rychlosti, flexibilitě, pracovním nasazení nebo časté nemocnosti," říká Šmídová, která v této organizaci působí jako manažerka sociálních služeb.

Podniky by proto měly být připravené poskytnout lidem v důchodovém věku takové podmínky, za nichž se jim bude dobře pracovat a budou se cítit docenění. „Je důležité, aby firmy nevnímaly pracovníky v důchodovém věku jako dočasné posily, ale jako plnohodnotnou součást týmu," souhlasí personalistka Volocká.

Zejména mívají podle Šmídové lidé v důchodovém věku zájem o zkrácené pracovní úvazky a flexibilní pracovní dobu. „Starší zaměstnanci často preferují kratší úvazky nebo možnost upravit si pracovní dobu podle svých potřeb, například s ohledem na zdravotní stav nebo osobní závazky," souhlasí Volocká. Dodává, že pomoci může nejen umožnit práci z domova, ale také například častější přestávky během pracovní doby.

Na některou náplň práce už totiž starší pracovníci nemusí stačit fyzicky, ale také z kognitivního hlediska. „Firmám se také určitě vyplatí, když jim dokážou zajistit potřebná školení zejména v oblasti nových technologií," míní Douda.

Třetím podstatným faktorem, na který je třeba myslet, je pak dle oslovených odborníků výše mzdy. Jak ukázal například loňský průzkum agentury STEM/MARK pro společnost Amazon, je jedním z problémů na pracovišti, jehož součástí jsou senioři, také nerovné odměňování. Za stejnou práci zkrátka v některých případech dostávají ti starší méně peněz. „Za odvedenou práci by senioři měli dostávat stejné platové ohodnocení, jaké by dostal kterýkoliv jiný mladší kolega, a to včetně benefitů," myslí si Šmídová.

Když je čas odejít

Rozhodnout se zůstat v práci déle a neodejít do důchodu přitom podle Šmídové může pomoci i samotným starším lidem, a to nejen jako forma finančního přilepšení. Některým z nich to může nakopnout psychiku. „Zvláště pokud starší člověk nemá jiné naplnění všedního dne a pracovní proces mu v životě schází. Řada seniorů a seniorek je stále plna sil a naplňuje je dobrý pocit, když stále mohou být pracovně užiteční," říká Šmídová.

Samotný moment odchodu do důchodu je totiž pro duševní zdraví velkou zatěžkávací zkouškou. „Je to naprosto radikální zásah do života člověka a změna všech jeho dosavadních životních návyků, lidí, se kterými se stýká. Právě z těchto důvodů je pro mnoho zaměstnanců důchod tak obávaný. Představa, že ‚nemusí do práce' je lákavá, ale představa, že už ‚nebudou kolegové', je mnohem horší," říká Vojtěch Bednář, který působí jako konzultant a specializuje se na firemní kulturu. Právě touha setkávat se pravidelně s lidmi bývá i důvodem, proč se někteří ze seniorů rozhodnou do práce v některých případech vrátit.

Zaměstnavatelé by v případě držení seniorů na pracovišti měli ale podle Bednáře myslet na jednu důležitou věc. Že mohou tito pracovníci každou chvíli skutečně odejít nadobro. „I když to bude znít nepěkně, počítat s tím, aby byli zaměnitelní, tj. aby například nebyli nositeli klíčového know-how," vysvětluje Bednář. Z jeho zkušenosti se totiž často v podnicích stává, že jsou právě zaměstnanci v důchodovém věku pro firmu naprosto nenahraditelní a zůstávají v ní, ačkoliv by už rádi odešli do penze.

Cenné znalosti pro další generaci *Jednou z výhod udržení kvalifikovaných pracovníků v důchodovém věku v práci je, že mohou svoji kvalifikaci předávat dále.*
Foto: Shutterstock

Starší zaměstnanci bývají loajálnější a mají odpovědný přístup k práci, což přispívá ke stabilitě týmu i vyšší kvalitě služeb.

▸ Pojištění

Nové pojištění na stáří s podporou státu zatím netáhne. Pojišťovny napřed musejí přesvědčit své poradce

Jitka Vlková
jitka.vlkova@economia.cz

Stát začal lidem dávat najevo, že v příštích letech a desetiletích by mohl být problém zaplatit nákladnou péči o ně ve stáří. Loni proto podpořil takzvané pojištění dlouhodobé péče tím, že si náklady na pojistné mohou klienti odepisovat z daňového základu. Stejně jako je tomu například u penzijního spoření.

Rok od startu této podpory je ale propojištěnost mizivá – loni si daňově zvýhodněný produkt pořídilo méně než 20 tisíc lidí. Důvod? Prodávat nový druh finančního produktu se poradci teprve učí a klientům ho musejí vysvětlit. Pojišťovny ale věří, že se z něj postupem doby stane standardní pojistka.

Poradkyně NN Životní pojišťovny Iveta Doležalová kreslí na papír čtyři okénka – představují druhy životního rizika – smrt, invalidita, trvalé následky a závažná onemocnění. Na to vše umí klienta pojistit – když událost nastane, dostane pojištěný jednorázovou výplatu. Nově k nim kreslí ještě páté okno – pojištění dlouhodobé péče, to kdyby klient ztratil schopnost se o sebe sám starat. „K tomu může dojít úrazem či nemocí kdykoliv, ale nejčastěji v důsledku stárnutí. Z pojistky můžete dostávat měsíční rentu, která vám pomůže zaplatit například náklady na domácí péči nebo soukromý domov seniorů," říká Iveta Doležalová.

Cena pojistky se odvíjí od výše požadované renty a od věku, ve kterém klient pojistku uzavírá. Například 44letý zdravý člověk, který cílí na rentu 20 tisíc korun, za pojistku zaplatí 640 korun měsíčně. Pojistné pak roste s věkem a také s výší požadované renty. Od určité výše pak může pojišťovna před uzavřením smlouvy vyžadovat ještě lékařskou prohlídku.

Pojištění dlouhodobé péče s daňovým odpočtem aktuálně nabízí čtyři pojišťovny – vedle zmíněné NN Životní pojišťovny také Simplea, Kooperativa a Uniqa. Pro úlevu na daních je potřeba, aby byla u produktu nastavena doživotní renta a pojišťovalo se jen riziko vážné nesoběstačnosti – tedy v nejvyšším čtvrtém a třetím stupni příspěvku na péči.

Ze statistik vyplývá, že po 85. roce věku bere zmíněný příspěvek ve dvou nejvyšších stupních každý pátý až čtvrtý senior. Úřad práce, který má záležitost na starosti, této skupině příjemců loni vyplatil zhruba 10 miliard korun, tedy asi čtvrtinu celkových výdajů na dávku.

~ Máme tu demografickou bombu, a pokud se na straně medicíny něco nestane nebo někdo nepřimigruje, postarat se o lidi nebude pro stát možné.

Statistiky, jak dlouho klienti v průměru příspěvek berou, než z důvodu úmrtí zanikne, nejsou k dispozici.

Klienti v řádu nízkých desítek tisíc

Zájem o nový, státem podporovaný produkt není po roce fungování nijak velký. NN Životní pojišťovna loni prodala novinku deseti tisícům klientů. „V průměru nám lidé za toto připojištění platí asi 360 korun měsíčně a průměrná pojistná částka, tedy budoucí renta, je zhruba 15 000 korun," říká Martin Tesař, mluvčí NN Životní pojišťovny. Konkurenti se pohybují ve stovkách získaných klientů za uplynulý rok. Generali Česká pojišťovna, která s pojištěním ztráty soběstačnosti začala už v roce 2017, hlásí desítky tisíc klientů ročně. V jejím případě ale nastavení produktu nesplňuje podmínky daňové uznatelnosti. Firma to plánuje změnit v příštím roce.

Samotné pojištění dlouhodobé péče se u jednotlivých pojišťoven liší v důležitých detailech – například zda a kdy pojistka automaticky zanikne, tedy takzvaný výstupní věk. Výši renty některé pojišťovny valorizují, jiné ne. Jsou také rozdílné výluky z pojištění, zdravotní podmínky pro vstup a podobně.

Jiné jsou i doplňkové služby – Kooperativa poskytuje podporu průvodce péčí, který pomůže s žádostí o příspěvek na péči nebo doporučí dostupné sociální služby. Simplea zase uvádí možnost požádat si o místo v jí budované síti domovů pro seniory. NN i Kooperativa lákají na vstřícnost – pokud na vážnou ztrátu soběstačnosti dojde, klient nemusí čekat na schválení žádosti o příspěvek na péči, které obvykle trvá tři až šest měsíců. Rentu mu začnou vyplácet dřív, po vlastním posouzení jeho zdravotního stavu.

Nejprve vyškolit poradce

Zájem lidí pojišťovny nepodpořily žádnou speciální reklamní kampaní. Jak ukazuje příklad z úvodu, vnímají ho jako jeden z řady produktů, které pokrývají životní rizika. Klíčové tak pro ně bude vyškolit poradce, kteří následně dokážou klienty přesvědčit. „Budeme v první řadě vzdělávat síť, aby přidanou hodnotu pochopili poradci. Souvisí to i s věkem poradce, když je starší a měl zkušenost se ztrátou soběstačnosti v rodině, lépe se mu to ukazuje," říká šéf Simplea pojišťovny Martin Švec.

„Klienti tento typ krytí neznají a i poradci se s ním sžívají," potvrzuje Petr Procházka, šéf úseku životního pojištění z Kooperativy. Distribuce nového pojištění podle něj nebude snadná – například proto, že pro člověka v ekonomicky aktivním věku je těžko představitelné si předplácet řešení na dlouhou dobu v okamžiku, kdy aktuálně řeší úplně jiné životní problémy. „U klientů ve vysokém věku a horším zdravotním stavu se pak pojištění prodražuje, což může být také překážka," uvažuje Procházka.

Podle Jana Marka, mluvčího Generali České pojišťovny, může být překážkou také dosavadní praxe Čechů spoléhat se ve stáří na stát. „Lidé v České republice se často zdráhají si přiznat, že by mohli v budoucnu potřebovat pomoc. A pokud si to uvědomují, spoléhají se na rodinu a stát. Obojí může vést k přehlížení pojištění," myslí si.

Pojišťovny se snaží zvýšit úspěšnost prodejů tím, že cílí na vybrané typy klientů. „Zajímavé to začíná být především u věkových kategorií nad 50 let, kteří se s problematikou nesoběstačnosti a dlouhodobé péče začínají osobně potkávat v rodině, u přátel, známých," říká Procházka. Zajištění si u Kooperativy podle něj sjednávají nejčastěji klienti mezi 55 a 60 lety věku.

Simplea pojišťovna, patřící do skupiny Partners, se rovněž zaměřuje na klienty před důchodem, tedy od 55 let výš, v tomto věku stojí pojistné zpravidla 1500 až 1800 korun měsíčně. „Máme rostoucí rentu – indexujeme ji, protože 20 tisíc dnes je při tříprocentní inflaci osm až devět tisíc za třicet let," dodává Švec.

~ Prodávaný nový druh finančního produktu se poradci teprve učí, pojišťovny ale věří, že se z něj postupem doby stane standardní pojistka.

Pojištění si podle něj nemusejí pořizovat přímo pojištění, ale například jim ho mohou platit jejich potomci a i v tom případě je možné si náklady daňově odečíst. Ale je to citlivé téma. „Rodič to může vnímat tak, že si ho děti pojistí, aby ho mohli dát do domova seniorů. Ale i naopak – aby děti měly prostředky, když se o rodiče budou chtít postarat samy a skončí s prací," uvažuje Švec. „Z našich dlouhodobých

Propojištěnost je zatím malá. *Od loňského roku státem podporované pojištění při ztrátě soběstačnosti má dotčeným klientům zajistit doživotní rentu. Úspěch bude záviset na proškolení distribuční sítě.* **Foto: Shutterstock**

klientských průzkumů vyplývá, že by téměř 90 procent z nás chtělo zůstat v těchto případech v domácí péči," dodává k tématu Procházka z Kooperativy.

Chybějící senior domovy

Švec věří, že v pětiletém horizontu bude pojištění dlouhodobé péče podobně populární jako pojištění invalidity, které v Česku začínalo před deseti patnácti lety. „Máme tu demografickou bombu, a pokud se na straně medicíny něco nestane nebo někdo nepřimigruje, postarat se o lidi nebude pro stát možné," domnívá se Procházka.

Státu budou mimo jiné chybět institucionální kapacity pro péči o seniory. Momentálně je v domovech seniorů a v domovech se zvláštním režimem (pro lidi nemocné Alzheimerovou chorobou nebo demencí) celkem 61 tisíc beznadějně obsazených lůžek. Odmítnutých žádostí o volné místo loni bylo rekordních 90 tisíc, byť některé byly duplicitní nebo teprve předběžné.

~ Lidé v České republice se často zdráhají si přiznat, že by mohli v budoucnu potřebovat pomoc. A pokud si to uvědomují, spoléhají se na rodinu a stát.

Propojištěnost je zatím malá. *Od loňského roku státem podporované pojištění při ztrátě soběstačnosti má dotčeným klientům zajistit doživotní rentu. Úspěch bude záviset na proškolení distribuční sítě.* **Foto: Shutterstock**

Pojišťovny v tom vidí byznysovou příležitost. Simplea se například spojila s Ambeat Group a plánuje skrze nemovitostní fond ve skupině skupovat jednotlivé nezávislé domovy seniorů a propojovat je do jedné sítě. „Během pěti let chceme získat 2500 lůžek," plánuje Švec.

Česká asociace pojišťoven na konci loňského roku podepsala memorandum o spolupráci s ministerstvy práce a financí. Podle něj budou pojišťovny ze svých technických rezerv investovat do rekonstrukce a výstavby domovů pro seniory.

Počítá se s dvacítkou domovů rovněž s 2500 místy.

Inzerce

alzheimer home
člen skupiny Penta Hospitals

Tělo i mysl trénujeme každý den.

U nás v ALZHEIMER HOME nabízíme komplexní služby sociální a zdravotní péče, individuální přístup a skvělé zázemí v blízkosti vašeho domova.

Najdete nás ve 35 zařízeních ve všech krajích.

www.alzheimerhome.cz

HN064393